

NYERE TID

MICHAEL LINTON: Sveriges historie. Århus. Aarhus Universitetsforlag, 1994. 250 sider, ill., 5 kort, kr. 198,-.

Linton starter først i 1523 – en radikal løsning, man ikke umiddelbart ville have tiltroet forfatteren til en udskældt, men i virkeligheden fortrinlig disputats om den fuldmægtige fru Margrethe. Det giver lidt bagslag, når han lader Gotland komme til Danmark ved freden i Stettin 1570. Det er korrekt, at Sverige under fredsforhandlingerne først rejste og dernæst opgav sit krav på Gotland, men faktisk er det forbløffende, at svenskerne ikke simpelthen udnyttede deres maritime herredømme under syvårskrigen til at erobre øen. Mon ikke forklaringen er den enkle, at teorien om den danske indringning, som Linton synes at hylde, intet har på sig?

Det må skyndsomst tilføjes, at denne lidt uoverlagte bemærkning er den eneste uklarhed, anmelderen er studset over i en yderst livfuld fremstilling. Fra midten af 1800-tallet bliver skildringen bred og i vort århundrede særdeles fyldig. Bogen må nok karakteriseres som et aktuelt Sverigesportræt med en god historisk baggrund. Linton lægger klogt hovedvægten på det politisk-parlamentariske spil, som giver fremstillingen liv, men også den økonomiske og sociale udvikling er glimrende formidlet. Bogen er spændende i sig selv, og med sine udførlige henvisninger vil den også være det ideelle udgangspunkt for videre studier.

Mikael Venge

JACOB ULFELDT, Ruslandsrejse 1578. Jacobi Nobilis Dani Hodoeporicon Ruthenicum. Nyoversat og med forord og noter ved Richard Mott, Kbh., Forlaget Øresund 1993. XII + 106 sider. 5 plancher og 5 kort.

Blandt de publikationer, som 500-året for oprettelsen af de dansk-russiske diplomatiske relationer har affødt, er denne nyoversættelse af Jakob Ulfeldts berømte beskrivelse af sin sendefærd til Rusland i 1578, der oprindeligt udkom på latin i Frankfurt i 1608 og udsendtes i en dansk oversættelse i Peder Hansen Resens Frederik den Andens krønike (1680). 1608-udgaven var en af de første bøger i Vesteuropa om Rusland og den vakte med sine afsløringer af russernes overtro og barbariske sæder international interesse. Bogen er et vigtigt kildekrift til belysning af de indre forhold i Ivan den Grusomes Rusland – og interessant som udtryk for en dannet, men bitter dansk adelsmands holdninger og perceptioner. Jakob Ulfeldt havde den vanskæbne to gange (1567 og 1579) at blive smidt ud af det danske rigsråd af den temperamentsfulde Frederik II. Efter opgøret om Ulfeldts forhandlinger med tsar Ivan, under hvilke Ulfeldt overskred sin instruks, genvandt han aldrig kongens gunst.

Den latinske tekst og oversættelsen hos Resen blev i 1978 genudgivet af Knud Rasmussen og forsynet med en indledning, der kastede nyt lys over kildegrundlaget for den latinske tekst, Ulfeldts motiver til at beskrive sine oplevelser og 1608-udgavens mærkelige udgivelseshistorie.

Med Richard Motts oversættelse besidder vi nu en moderne og letlæselig oversættelse af rejsebeskrivelsen, der hermed på fortjenstfuld vis er gjort til-